

**MINISTERUL SĂNĂTĂȚII AL
REPUBLICII MOLDOVA
UNIVERSITATEA DE STAT
DE MEDICINĂ ȘI FARMACIE
„NICOLAE TESTEMIȚANU”**

Aprobată

La ședința Consiliului Facultății Medicină nr.1
Proces verbal nr. ____ din _____

Decanul Facultății Medicină nr. 1
Dr., conferențiar _____ M. Bețiu

Aprobată

la ședința catedrei Anatomie
topografică și Chirurgie operatorie
Proces verbal nr 27/123 din 20.03.13

Șef catedră
Dr., prof. _____ B. Topor

**Program analitic pentru masterat de profesionalizare
la Anatomie topografică și Chirurgie operatorie**

Autori:

Boris Topor, d.h.m., profesor universitar

Serghei Suman, dr., conferențiar universitar

**Programa a fost examinată și recomandată de Consiliul Științific
al Universității de Stat de Medicină și Farmacie “Nicolae Testemițanu”:**

Președinte: **Ion ABABII**

academician, d.h.m., profesor universitar

Proces verbal nr. 27/123 din 20.03.13

Scopul disciplinei Anatomie topografică și Chirurgie operatorie:

Știință aplicativă, de sinteză a anatomiei normale, ce studiază relațiile reciproce structural spațiale ale organelor și țesuturilor pe regiuni ale corpului uman. Anatomia topografică formează imaginea clară în relațiile interorganice atât învecinate cât și cele îndepărtate, ca rezultat permite rezolvarea problemelor dificile de diagnostic și tratament multidisciplinar. Anatomia topografică și Chirurgia operatorie două discipline ce formează un integru și răspunde cerințelor chirurgie practice.

Introducere

Anatomia topografică ca știință aplicată, metodele de studiere și cercetare, noțiunile de bază. Istoricul și evoluția Anatomiei topografice ca disciplină independentă. Însemnătatea lucrărilor lui N.I. Pirogov – fondatorul Anatomiei topografice. Meritul și contribuția altor savanți (V.N.Șevcunenko, N.N.Burdenko, V.V.Kovanov, Th.Ionescu, D.Gerota, A.Troițki, S.Rubașov, V.Parfenteva) în dezvoltarea Anatomiei topografice.

Chirurgia operatorie – noțiuni, valoare, conținut, sarcini. Actul chirurgical (operația) – cerințele, conținutul, etape, tipuri de operații. Instrumentarul chirurgical. Anestezia locală și regională – tipuri, tehnica. Manevre, procedee operatorii, tehnici medicochirurgicale. Disocierea și suturarea țesuturilor. Hemostaza provizorie și definitivă în plagă. Tipuri de suturi și materiale de sutură. Nodurile chirurgicale. Aparat și dispozitive pentru aplicarea suturii mecanice.

Venepuncția și veneseția. Microchirurgia. Principii operatorii în toaleta chirurgicală primară (pe regiuni). Operații plastice. Problemele actuale ale transplantării organelor și țesuturilor.

Capitolul I Membrul superior

Puncte de reper, regiuni topografice, limite. Umărul. Regiunile: deltoidiană, subclaviculară, scapulară și axilară.

Regiunea subclaviculară. Repere, limite, stratigrafia, fascii și spații celulare, triunghiurile pectorale. Formațiuni vasculonervoase. Anastomoza pectorală arterială.

Regiunea deltoideană. Repere, limite, stratigrafia. Vase și nervi. Spațiul celular subdeltoidean, căi de răspândire a puroiului. Articulația umărului.

Regiunea scapulară. Repere, limite, stratigrafia. Lojele osteofasciale supra- și infraspinoase. Vase și nervi. Anastomoza (arcada) arterială scapulară.

Regiunea axilară. Repere, limite. Proiecția areterei axilare, colaterale și segmente critice. Topografia în planuri. Fosa (cavitatea) axilară, pereții și conținutul ei. Anatomia chirurgicală a pachetului vasculonervos la diferite nivele. Spațiile intermusculare trilater și patrulater, conținutul lor. Comunicarea axilei cu spațiile celulare limitrofe. Grupurile de ganglioni limfatici.

Regiunea brațului. Repere, limite, stratigrafia. Proiecția arterei brahiale, ramuri colaterale, segmente critice. Lojele și tecele fasciale, conținutul lor. Topografia formațiunilor vasculonervoase în 1/3 superioară, medie și inferioară.

Regiunea cubitală. Repere, limite. Regiunea anterioară a cotului (fosa

cubitală), straturile, lojele fasciale și grupurile de mușchi. Topografia formațiunilor vasculonervoase. Regiunea posterioară a cotului, straturile, topografia nervului ulnar. Articulația cotului. Capsula articulară, locurile ei slabe. Circulația sangvină colaterală.

Regiunea antebrăzului. Repere, limite, proiecția nervului median, arterelor ulnare și radială. Canale și șanțuri, topografia formațiunilor fasciocelulare și pachetelor vasculonervoase. Spațiul celular Pirogov-Paron, difuzarea puroiului. Topografia regiunii posterioare a antebrăzului, pachetul vasculonervos, grupuri de mușchi.

Regiunea mâinii. Repere, regiuni topografice, limite, proiecții, inervația pielii și degetelor.

Regiunea carpiană. Limitele, topografia stratificată. Canalele fasciale și osteofibroase (carpal, ulnar și radial), conținutul lor. Articulația radiocarpiană, proiecția, capsula articulară, locurile slabe.

Regiunea palmară. Proiecția arcadelor arteriale (superficială și profundă), ramurei motorii a nervului median (zona interzisă). Particularități în structura pielii și țesutului subcutanat. Aponevroza și lojele fasciale a palmei. Spațiile celulare și comunicarea lor cu spațiile limitrofe din regiunea dorsală a mâinii și antebrăzului.

Regiunea dorsală a mâinii. Zonele de inervație a pielii. Straturile. Canalele osteofibroase. Proiecția interliniilor articulare a articulațiilor metacarpofalangiene și interfalangiene, aparatul lor ligamentar.

Regiunea degetelor. Limite, proiecții, topografia în planuri. Structura degetelor la nivelul falangelor proximale și distale. Anatomia chirurgicală a tecelor osteofibroase și sinoviale. Formațiuni vasculonervoase. Panaricii.

Capitolul II Membrul inferior

Regiunea fesieră. Repere, limite, proiecția vaselor și nervilor. Topografia în planuri. Fasciile și spațiile celulare, comunicarea cu spațiile similare a bazinului mic și coapsei. Articulația coxofemurală. Proiecția interliniei articulare. Capsula articulară și aparatul ligamentar de consolidare, locurile slabe. Vascularizația și inervația. Colaterale arteriale în regiunea articulației coxofemorale.

Regiunea coapsei. Repere, limite. Topografia regiunii anteromediale. Proiecția arterei femurale. Spațiul subinghinal (lacuna musculară și lacuna vasculară). Anatomia chirurgicală a canalului femural. Triunghiul femural (Scarpe), canalul adductor (Hunter). Topografia pachetelor vasculonervoase femural și obturator. Ganglionii limfatici. Regiunea posterioară a coapsei. Proiecția și topografia nervului sciatic. Lojele fasciocelulare.

Regiunea genunchiului. Repere, limite. Regiunea anterioară a genunchiului. Topografia în straturi, vase și nervi, bursele sinoviale. Regiunea posterioară a genunchiului (fosa poplitee). Proiecția arterelor și nervilor. Straturile, topografia formațiunilor vasculonervoase. Articulația genunchiului. Capsula articulară și aparatul ligamentar de consolidare, locurile slabe. Recesurile sinoviale și rolul lor în răspândirea colecțiilor purulente. Circulația sangvină colaterală în regiunea genunchiului.

Regiunea gambei. Repere, limite, regiuni topografice. Proiecția arterei tibiale anterioare. Topografia în planuri. Lojele osteofibroase anterioară și laterală. Topografia pachetului vasculonervos în treimea superioară, medie și inferioară a gambei. Canalul musculopironeu superior.

Regiunea posterioară a gambei. Proiecția formațiunilor vasculonervoase. Straturile, fasciile, loja fascială, conținutul. Canalul cruropopliteu (Gruber) și musculoperoneu inferior. Comunicarea spațiilor celulare a gambei cu spațiile regiunilor limitrofe. Proiecția arterei tibiale posterioare.

Regiunea talocrurală. Repere, limite, regiuni topografice.

Regiunea maleolară medială. Straturile. Canalul maleolar. Topografia tendoanelor, tecelor sinoviale și pachetului vasculonervos.

Regiunea maleolară laterală. Stratigrafia. Topografia tendoanelor și vaselor sangvine.

Regiunea anterioară. Limitele, proiecția a.dorsale a piciorului, vasele și nervii superficiali, stratigrafia. Canalele osteofibroase. Sintopia tendoanelor și formațiunilor vasculonervoase.

Regiunea posterioară (regiunea tendonului Achile). Bursele sinoviale, vase și nervi.

Articulația talocrurală. Proiecția interliniei articulare. Capsula și aparatul ligamentar de consolidare. Locurile slabe ale capsulei. Vascularizația și inervația. Poziția fragmentelor osoase a gambei și piciorului în fracturile maleolelor.

Piciorul propriu-zis. Repere, limite, regiuni topografice.

Regiunea dorsală a piciorului. Proiecția vaselor și nervilor. Proiecția articulației transverse a tarsului (Chopart) și articulației tarsometatarsiene (Lisfranc). Inervația pielii. Straturile, fasciile și tendoanele.

Regiunea plantară. Topografia în straturi, lojele fasciale. Topografia aponevrozei plantare, mușchilor, vaselor și nervilor. Spațiile celulare și comunicarea lor cu regiunile limitrofe. Bolta plantară și aparatul de consolidare. Topografia degetelor piciorului. Anatomia chirurgicală a malformațiunilor congenitale (sindactilia și piciorul strâmb).

Capitolul III Operații pe membre

Principii și tehnica toaletei chirurgicale primare a plăgilor pe extremități. Intervenții chirurgicale în afecțiuni purulente a țesuturilor moi. Incizii raționale și argumentarea lor anatomotopografică în flegmonul umărului și brațului, antebrațului, coapsei, gambei și piciorului propriu-zis. Tehnica și argumentarea topografică a inciziilor tipice în panariții și flegmoane a mâinii.

Operații pe vase. Instrumentarul chirurgical. Tehnica hemostazei provizorii și definitive. Principii și tehnici chirurgicale în caz de dilatări varicoase ale venelor. Tehnica ligaturării arterelor în plagă și pe traiect. Căi de acces către arterele axilară, brahială, ulnară, radială, femurală, poplitee, tibiale posterioare și inferioare la diferite nivele. Circulația sangvină colaterală, zonele critice a trunchiurilor arteriale. Tehnica suturii vasculare. Plastia și endoprotezarea arterelor. Microchirurgia vaselor. suturarea vaselor la copii.

Operații pe nervi. Căi de acces operatorii pe nervi. Blocajul nervului.

Principiile intervențiilor operatorii pe nervii periferici: neuroлиза, neurorafia, neurotomia, plastia și permutarea nervilor.

Intervenții chirurgicale pe aparatul locomotor.

Sutura tendoanelor. Principiile de bază și regulile. Amputația și dezarticulația membrelor – noțiuni, principii și regulile fundamentale. Etape și timpuri. Clasificarea. Procedee circulare, ovale și în lambou. Tehnica toaletei chirurgicale lărgită a plăgilor masive posttraumatice. Amputația clasică circulară conică în trei timpi după N. I. Pirogov. procedee contemporane de modelare și toaleta a bontului, modalități de prelucrare a pielii, mușchilor, vaselor, nervilor, osului și periostului. Bontul vicios (conic). Tehnica și regulile amputației și dezarticulației degetelor și falangelor. Amputațiile osteoplastice a gambei (N. Pirogov) și a coapsei (Gritti-Șimanovski-Alberth). Particularitățile tehnice și tactice în amputația membrelor la copii.

Operații pe articulații. Puncția articulațiilor umărului, cotului, coxofemorale, genunchiului și talocrurală. Căi de acces operatorii raționale în artrotomia și rezecția articulațiilor umărului, cotului, coxofemorale și genunchiului. Noțiuni despre artroplastie și artrodeză.

Operații pe oase. Căi de acces raționale pe oasele membrelor. Principiile osteosintezei extra- și intramedulare, tipuri și procedee, materiale plastice. Osteotomia și rezecția osului. Procedee operatorii în osteomelita oaselor tubulare, particularități la copii. Osteoplastia, tipuri, materiale plastice.

Capitolul IV Capul

Limite, repere, compartimentele, vasele și ganglionii limfatici. Diferențieri individuale și de vârstă. Topografia craniocerebrală (schema Kronlein-Briusova): proiecția pe tegumente a arterei meningeae medie, sinusurilor durei mater. Oasele boltei craniene (calvariei), particularități structurale la copii și adulți, topografia fontanelor. Venele diploice și particularitățile lor la copii.

Baza internă a craniului. Fosele craniene, conținutul lor. Topografia nervilor cranieni: trigemen (perechea a V-a), facial (perechea a VII-a), glosfaringian (perechea a IX-a) și vag (perechea a X-a). Meningele encefalului. Spațiile submeningeene. Dura mater encefalică, sinusurile venoase și comunicațiile lor cu venele extracraniene din etajul neural și etajul facial.

Capitolul V Porțiunea cerebrală a capului (neurocraniul)

Puncte de reper, limite, regiuni topografice.

Regiunea frontoparietooccipitală. Limitele, straturile, vasele, nervii. Spațiile de țesut celuloadipos. Anatomia chirurgicală a vaselor sangvine, raportul lor cu țesuturile limitrofe. Sistemul venos, însemnătatea lui în practică. Particularități topografice a țesuturilor epicraniene și venelor la copii.

Regiunea temporală. Puncte de reper, limite, straturi, vase, nervi. Spațiile de țesut celuloadipos și comunicarea lor cu regiunile limitrofe.

Regiunea mastoidiană. Puncte de reper, limite, stratigrafia, vase și nervi. Triunghiul de trepanație (Chipout) și “patratul de atac”. Proiecția antrumului, canalului nervului facial, sinusului sigmoidian, fosei craniene medii în cadranele

regiunii mastoidiene.

Capitolul VI Porțiunea facială a capului

Porțiunea laterală feței. Puncte de reper, limite și regiunile topografice.

Regiunea geniană. Limite, puncte de reper, stratigrafia, vase sangvine și nervi. Proiecția orificiilor de ieșire a ramurilor nervului trigemen și canalelor osoase: subraorbitală, infraorbitală și mental. Topografia corpului adipos – bula grăsoasă a obrazului și importanța lui în răspândirea colecțiilor purulente. Particularități topografice la adulți și copii.

Regiunea parotidomasetariană și fosa retromandibulară. Limite și puncte de reper, stratigrafia. Proiecția glandei parotide și ductului parotid (Stenon), ramurile nervului facial. Fosa retromandibulară. Loja glandei parotidiene, teaca facială, locurile ei slabe, spații de țesut celuloadipos și comunicări între ele. Topografia vaselor și nervilor înglobați în glanda parotidă.

Regiunea facială profundă. Spațiile celulare: temporopterigoidian, interopterigoidian, parafaringean, pterigomandibular, retrofaringean, fosa pterigopalatină – conținutul, vasele și nervii, căile de răspândire a puroiului. Artera maxilară și ramurile ei. Plexul venos pterigoidean și anastomozele lui cu venele faciale și sinusurile venoase intracraniene. Topografia nervilor: maxilar, mandibular și glasofaringian. Anatomia chirurgicală a sinusului maxilar. Ganglionii și vasele limfatice.

Porțiunea anterioară a feței. Puncte de reper, limite stratigrafia, vascularizația, inervația, drenajul limfatic.

Regiunea bucală. Vestibulul cavității bucale. Cavitatea bucală propriu-zisă. Palatul dur, palatul moale, amigdalele palatine, inelul limfoepitelial faringian (inelul Pirogov-Waldeyer). Vascularizația, inervația, drenajul limfatic. Planșeul cavității bucale, topografia limbei, vascularizația, inervația, drenajul limfatic.

Regiunea orbitală. Limitele, stratigrafia, vascularizația, inervația, aparatul lacrimal. Orbita, pereții, cavitatea orbitei, globul ocular.

Regiunea nazală. Limitele, stratigrafia, vascularizația, inervația, cavitatea nazală, pereții, sinusurile paranazale.

Capitolul VII Intervenții chirurgicale în regiunea capului

Intervenții chirurgicale pe porțiunea cerebrală, a capului (neurocraniu).

Instrumentarul chirurgical. Toaleta chirurgicală primară a plăgilor craniocerebrale (scalpate, penetrante și nepenetrante). Tehnica hemostazei din țesuturile moi și oase, leziunile arterei meningeae medii, sinusurilor venoase, vaselor creierului. Trepanația decompresivă (Cushing) și osteoplastică (Wagner-Wolte și Olivercron) a craniului. Antrotomia. Cranioplastica.

Intervenții chirurgicale pe porțiunea facială a capului.

Incizii raționale în parotidita purulentă, flegmon facial, abcese retrofaringean. Noțiuni despre operațiile plastice în regiunea feței și reconstrucției nervului facial.

Capitolul VIII Gâtul

Punctele de reper, limite, diviziuni topografice. Proiecția formațiunilor anatomice principale pe tegumente. Triunghiurile gâtului. Zonele reflexogene. Fasciile și spațiile de țesut celuloadipos, comunicarea lor cu spațiile similare ale capului, toracelui și membrului superior. Vasele și nervii superficiali. Nodulii limfatici superficiali și profunzi. Ductul limfatic drept și ductul toracic, zonele de drenare limfatică a corpului. Flegmoanele superficiale și profunde, particularități la copii.

Regiunea suprahioidiană. Triunghiul median al gâtului. Limitele. Planșeul cavității bucale. Triunghiul submandibular. Glanda salivară, loja și capsula ei, comunicarea cu spațiile limitrofe. Formațiunile vasculonervoase și ganglionii limfatici. Triunghiul lui Pirogov. Triunghiul carotidian. Limitele și straturile. Artera carotidă comună și divizarea ei în carotidă internă și externă. Zona sinocarotidă reflexogenă. Ramurile arterei carotidiene externe. Anatomia chirurgicală a pachetului vasculonervos medial al gâtului. Topografia nervului hipoglos, ramurei superioare a ansei cervicale, nervului laringean superior, trunchiului simpatic și nervilor cardiaci.

Regiunea infrahioidiană. Limitele, straturile. Fasciile și spațiile de țesut celuloadipos. Topografia glandelor tiroidă și paratiroidiene, traheei, laringelui, faringelui și esofagului. Anatomia chirurgicală a arterei tiroide inferioare și a nervului recurent (“zona interzisă”).

Regiunea sternocleidomastoidiană. Limitele, repere de proiecție a arterei carotide comune. Formațiunile superficiale: ramurile cutanate ale plexului cervical, venele jugulare externă, anterioară și posterioară. Raporturile pachetului vasculonervos medial al gâtului cu alte formațiuni anatomice în 1/3 inferioară, medie și superioară. Plexul cervical, nervul accesoriu, porțiunea cervicală a trunchiului simpatic.

Triunghiul scalenovertebral. Limitele. Straturile. Topografia arterei subclaviculare și ramurilor ei. Nervul frenic și mușchiul scalen anterior. Ganglionii cervicali ai lanțului simpatic, ansa subclaviculară, ductul limfatic toracic și ductul limfatic drept.

Triunghiul lateral al gâtului. Triunghiul omoclavicular. Limitele, straturile. Pachetul vasculonervos: vena și artera subclaviculare, plexul brahial. Spațiul antescalen: vena subclaviculară, unghiul venos, ductul toracic (limfatic) și nervul frenic.

Spațiul interscalen. Artera subclaviculară și ramurile ei, plexul brahial.

Triunghiul omotrapezoid. Limitele, straturile, formațiunile vasculonervoase.

Capitolul IX Intervenții chirurgicale în regiunea gâtului

Instrumentarul chirurgical. Incizii raționale tipice în flegmoanele superficiale și profunde ale gâtului. Blocajul vagosimpatic după A.V. Vișnevski. Căi de acces pe organele gâtului (longitudinale, transversale și combinate). Particularități topografico-chirurgicale în toaleta primară a plăgilor gâtului. Descoperirea arterelor carotide, ramurilor carotidei externe. Traheotomia superioară și inferioară, particularități la copii. Căi de acces operatorii pe porțiunea cervicală

a esofagului. Puncția venei subclaviculare. Descoperirea și drenarea ductului limfatic toracic pe gât.

Capitolul X Toracele

Limitele, puncte de reper, diviziuni topografice. Sintopia, scheletotopia organelor. Particularități individuale de vârstă a formei toracelui și organelor cavității toracice. Sistemul limfatic.

Peretele toracelui. Limite, regiunile topografice, proiecția organelor. Straturi, vase și nervi, spații celulare. Spațiul intercostal. Sintopia pachetului vasculonervos. Anatomia chirurgicală a fasciei endotoracice, spațiului parapleural și arterei toracice interne. Topografia glandei mamare, particularități la copii. Malformații congenitale a glandei mamare (amastie, polimastie, genicomastie).

Diafragma, zonele de rezistență scăzută. Malformații congenitale ale peretelui toracic (torace infundibuliform, torace în carenă, defecte sternale) și diafragmului (hernii paraesofagiene și parasternale, relaxare și aplazie diafragmatică).

Capitolul XI Cavitataea toracică

Mediastinul anterior. Timus, particularități la copii. Venele braheocefalice, vena cavă superioară, arcul aortic și ramurile lui. Nervii diafragmatici și recurenți. Traheea, particularități la copii. Pericardul, recesele și sinusurile. Topografia cordului și vaselor coronariene.

Mediastinul posterior. Topografia aortei toracice, esofagului, nervilor vagi, venelor azigos și hemiazigos, trunchiului simpatic, ductului toracic (limfatic) și nervilor splanhnici.

Topografia pleurei. Compartimentele. Cavitataea pleurală (limite, sinusuri), particularități la copii.

Topografia plămânilor (lobi, segmente), vase și nervi. Sintopia elementelor hilului pulmonar al plămânului drept și stâng. Scheletotopia, particularități la copii.

Antomia chirurgicală a malformațiilor congenitale ale organelor toracice, inimii și vaselor mari (persistența canalului arterial, coarctataea aortică, stenoza triunghiului pulmonar, defecte septale interatriale și interventriculare, tetrada Fallot, esofagului (stenaoze, atrezii, achelazia, fistule traheo-eufagiene).

Capitolul XII Intervenții chirurgicale pe torace

Intervenții chirurgicale pe peretele toracelui.

Instrumentarul chirurgical. Incizii în mastită purulentă și flegmon retromamar. Operații pe glanda mamară în tumori maligne și benigne. Anestezia nervilor intercostali; puncția pleurală și pericardică. Puncția cardiacă. Toracotomia. Rezecția coastei. Toaleta chirurgicală a plăgilor toracelui (penetrante și nepenetrante). Tehnica plastiei pneumotoraxului deschis (extern). Căi de acces operatorii pe cord, plămâni și esofag.

Intervențiile chirurgicale pe organele cavității toracice.

Noțiuni și principii operatorii pe cord, plămâni și esofag. Sutura cordului. Transplantul de cord. Operații pe vasele coronariene. Căi de acces operatorii pe porțiunea toracică a esofagului. Esofagoplastia prin utilizarea intestinului subțire și gros.

Capitolul XIII Abdomenul

Repere externe. Limite. Forme extreme de variabilitate individuală și de vârstă. Cavitatea abdominală și compartimentele ei. Fascia endoabdominală. Cavitatea peritoneală. Spațiile paraperitoneale.

Peretele abdominal anterolateral. Repere, limite. Regiuni clinico-topografice. Proiecția organelor interne la copii și adulți. Stratigrafia peretelui abdominal anterolateral în porțiunile medială și laterală: vascularizarea (anastomozele porto-cavale și cavo-cavale), inervația, refluxul venos și limfatic. Zonele de restență scăzută. Structura, însemnătatea practică. Canalul și spațiul inghinal la bărbați și femei. Topografia feței posterioare a peretelui abdominal anterior. Anatomia chirurgicală a herniilor inghinale: oblice, directe, prin alunecare și congenitale. Structura canalelor ombilical și inghinal la copii. Anatomia chirurgicală a herniilor femurale. Malformațiile peretelui abdominal: herniile cordonului ombilical, fistule ombilicale (urinare și canalului vitelin).

Cavitatea peritoneală. Divizarea în “etaje”. Topografia peritoneului: raportul cu organele mezourile, ligamente, recesurile, bursele, pliurile, canalele, sinusurile. Omentul mare și omentul mic la adulți și copii.

Topografia organelor “etajului” superior (supramezocolic). Stomacul: sintopia, scheletotopia, ligamentele superficiale și profunde, vasele, nervii, drenajul limfatic. Anatomia chirurgicală a nervilor vagi. Particularitățile de poziție, formă, dimensiuni ale stomacului. Particularități la copii. Pilorostenoză congenitală.

Ficatul: sintopia, scheletotopia, lobii, segmentele, ligamentele, vasele, nervii. Particularități topografice la copii. Topografia ligamentului hepatoduodenal. Vena portă și raportul ei cu pancreasul, venele tributare. Sistemul venos portal, anastomozele porto-cave și însemnătatea lor practică. Vezica și căile biliare. Atrezia canalelor biliare și vezicii biliare. Anatomia topografică a splinei. Particularități de poziție, formă și dimensiuni. Pancreasul: scheletotopia, proiecția, raportul cu aorta abdominală, venele portă și cavă inferioară, trunchiul celiac, artera mezenterică superioară, mezocolonul, vase și nervi.

Anatomia chirurgicală a duodenului: sintopia, scheletotopia, porțiuni, raportul cu peritoneul, vase și nervi. Topografia porțiunii descendente a duodenului (locul de deschidere a canalelor coledoc și pancreatic). Malformațiile congenitale (stenoze, atrezii și diverticule).

Topografia organelor “etajului” inferior (inframezocolic). Intestinul subțire: segmente, raportul cu peritoneul, mezentericul și vasele mezenterice superioare, drenajul venos și limfatic. Anatomia chirurgicală a viciilor congenitale: atrezii, diverticulul Meckel, “dublarea” tubului intestinal. Intestinul gros: segmente, raportul cu peritoneul, vascularizarea, zone critice de alimetare cu sânge, drenajul venos și limfatic. Anatomia chirurgicală a unghiului ilioceal și a apendicelui

vermicular. Structura intestinului gros la copii. Anatomia chirurgicală a viciilor înăscute: megacolonul, boala Hirschsprung (megacolonul congenital).

Capitolul XIV Intervenții chirurgicale în regiunea abdominală

Căi de abord laparotomice pe organele cavității abdominale, principii, cerințe, argumentare anatomo-chirurgicală, particularități operatorii la copii. Principii operatorii pe tractul gastrointestinal și organele peritoneale, laparoscopia.

Operații pe peretele abdominal

Laparotomia, tipuri de incizii laparotomice (avantaje și dezavantaje), particularități la copii. Puncția cavității peritoneale. Zone de predelecție. Herniotomia – noțiuni, etape, principii operatorii în herniile abdominale externe, liniei albe, ombilicale, inghinale, femurale. Principii și tehnici chirurgicale în plastia canalului herniar în caz de hernii inghinale oblice (procedeele Jerar-Spasokukoțki-Kimbarovski, Postemski, Martânov), directe (Bassini, Lichtenshtein) și femorale (Bassisni, Rudji, Parlavecio). Particularități operatorii în herniotomia herniilor congenitale, prin alunecare și strangulare. Operații în caz de malformații congenitale: hernia cordonului ombilical (hernia embrionară), fistula ombilicală.

Operații pe organele cavității peritoneale.

Laparotomia, tipuri, particularități la copii. Revizia cavității abdominale. Puncția cavității peritoneale, laparoscopia celioscopică. Sutura intestinală. Baza teoretică și tehnică a suturii intestinale. Tipuri de suturi – avantaje și dezavantaje. Sutura totală marginală (Alberth, Schmieden, Pirogov-Crerny, Mikulicz), sutura sero-seroasă Lambert, în bursă, “X”, “Z”. Sutura mecanică. Tipuri de enteroanastomoze: termino-terminale, termino-laterală, latero-laterală. Operații pe intestinului subțire și gros. Tactica și tehnica suturării plăgilor intestinale. Rezecția intestinului subțire. Particularități în rezecția colonului. Colostomia. Diverticulectomia (Meckel). Operații în caz de megacolon și boala Hirschsprung. Căile de acces operatorii asupra apendecelui vermicular. Apendiceectomia. Particularități tehnice la copii. Operații pe stomac. Tehnica suturării ulcerului perforant. Gastrostomia. Tipuri de gastroenteroanastomoze. Sindromul ansei aferente. Cauzele și procedeele de evitare a lui. Rezecția stomacului procedee, principii operatorii. Operații plastice pe stomac. Operații pe ficat și căile biliare, căi de acces. Hemostaza, hepatorafia în caz de leziuni ale ficatului. Noțiuni despre, colecistostomie și colecistectomie. Operații în atrezia căilor biliare. Splenectomia. Intervenții chirurgicale pe pancreas.

Capitolul XV Regiunea lombară și spațiul retroperitoneal

Regiunea lombară – peretele posterolateral al abdomenului. Limitele. Proiecția organelor și formațiunilor vasculonervoase, stratigrafia. Topografia locurilor slabe. Aparatul osteoligamentar al segmentului lombar al coloanei vertebrale, canalul vertebral, măduva spinării, meningele și rădăcinile spinale.

Spațiul retroperitoneal. Pereții. Fasciile și straturile de țesut celuloadipos. Rinichii, capsula și aparatul de fixare renal. Hilul și pediculul renal. Variante în poziția componentelor anatomice. Sintopia și scheletotopia rinichilor. Topografia glandelor suprarenale, vascularizația, inervația, drenajul limfatic. Anatomia

chirurgicală a ureterelor. Particularități în formă și sediu rinichilor, bazinetelor renale și ureterelor. Anatomia chirurgicală a viciilor congenitale ale ureterelor: stenoza, ureter dublu, hidronefroza.

Topografia aortei abdominale și ramurilor ei, venei cave inferioare, plexurilor nervoase și lanțurilor simpatice paravertebrale. Grupele de ganglioni limfatici. Porțiunile inițiale ale ductului limfatic toracic, venelor azigos și hemiazigos.

Intervenții chirurgicale în regiunea lombară și spațiul retroperitoneal

Instrumentarul chirurgical. Operații pe rinichi și uretere. Căile de acces operatorii extraperitoneale (procedeele Fiodorov, Bergman-Israel). Sutura renală, rezecția, nefrectomia. Pielotomia. Descoperirea ureterului. Sutura ureterului. Noțiuni despre transplantarea rinichiului. Tehnica blocajului paranefral.

Capitolul XVI Pelvisul

Repere, limite și regiuni topografice. Pereții bazinului mic și planșeul pelvin (diafragma pelvian și urogenital). Cavitata bazinului. Repere interne și limite osteofibroase, aperturile (superioară și inferioară) a bazinului. Diferențieri individuale, de sex și vârstă. Divizarea bazinului mic în “etaje”: peritoneal, subperitoneal, subcutanat. Topografia peritoneului la bărbați și femei. Pliurile peritoneului. Fundurile de sac vezicorectal la bărbați, vezicouterin și rectouterin la femei. Fasciile bazinului. Aponevroza peritoneoperineală. Spațiile de țesut celuloadipos: parietale și viscerale. Spațiile celulare laterale: topografia arterei iliace interne și ramurilor ei, trunchiului lombosacral și lanțului simpatic, venelor și plexurilor venoase. Comunicarea spațiilor celulare din etajul subperitoneal cu spații analogice ale regiunilor fesiere, pelvisului și perineului. Ganglionii limfatici ai grupului iliac.

Intestinul rect. Segmente și raporturile cu peritoneul. Spațiile celulare pararectal și reroarectal (presacral). Sintopia rectului la femei și bărbați: vascularizația, inervația, drenarea limfatică și venoasă.

Vezica urinară. Raporturile cu peritoneul. Pliurile peritoneului. Fascia prevezicală. Spațiile de țesut celuloadipos prevezical și paravezical. Raporturile vezicii urinare cu alte formațiuni în bazinul masculin și feminin. Vascularizația, inervația, refluxul limfatic. Particularități structurale la copii. Topografia glandei prostatice, veziculelor seminale, canalelor diferite și uretrei. Topografia uretrei la femei.

Uterul și anexele uterine. Porțiunile uterului și raportul cu peritoneul. Aparatul de fixare (ligamentele cardinale, sacrouterine și pubouterine). Aparatul de suspensie al uterului – ligamentul larg și rotund al uterului. Trompele uterine și raporturile cu peritoneul. Mezoul trompei (mezosalpinxul) și a ovarului (mezovarul). Ovarile, ligamentele și raporturile cu peritoneul. Țesutul celular și comunicările lui cu spațiul lateral al etajului subperitoneal al bazinului. Topografia arterelor uterine și ovariene. Raporturile arterei uterine și uterului. Vaginul, porțiunile lui, raporturile cu peritoneul, sintopia. Vascularizația, inervația, refluxul limfatic.

Etajul subcutanat al bazinului – perineul. Limitele osteoligamentare ale perineului. Diviziuni topografice (triunghiuri): anal și urogenital. Triunghiul anal, diafragma bazinului. Limitele, straturile. Mușchiul ridicător anal, porțiunile lui. Sfînterul anal extern și intern. Topografia pachetului vasculonervos pudendal (rușinos). Spațiul celuloadipos al fosei ishiorectale, pereții ei și comunicările ei cu spațiile celulare ale bazinului mic și regiunii fesiere.

Triunghiul urogenital, diafragma urogenital. Straturile, fasciile, mușchii, vasele și nervii. Uretra externă la bărbați – porțiunile prostatică, membranoasă, cavernoasă. Cordonul spermatic. Organele genitale externe la bărbați. Testiculul și epididimul, tunicile. Vascularizația, inervația, refluxul limfatic. Glanda vestibulară mare. Anatomia chirurgicală a malformațiilor congenitale ale organelor bazinului mic (extrofia, diverticulele vezicii urinare, atreziile intestinului rect și anusului, fistulele intestinului rect și organelor genitale externe, ectopia testiculară, hidrocelul și funiculocelul, epispadia, hipospadia).

Intervenții chirurgicale în regiunea pelvisului

Instrumentarul chirurgical. Blocajul intrapelvian după Șkolnikov-Selivanov. Blocajul nervilor rușinoși. Puncția fornixului posterior al vaginului. Tehnica drenării spațiilor celulare ale pelvisului. Puncția vezicii urinare. Operație în caz de sarcină extrauterină. Operații în hidrocel.

Noțiuni despre operații în caz de paraproctite, hemoroizi. Principii operatorii în fistule anorectale.

Fascii. Spații celulare.

Valoarea aplicativă a fasciilor și spațiilor celulare. Importanța practică în răspândirea proceselor necrotico-purulente în diferite regiuni ale corpului. Intervenții chirurgicale în flegmoane și fasciite necrozante.

PLAN TEMATIC PENTRU MASTERANZI LA ANATOMIE TOPOGRAFICĂ ȘI CHIRURGIE OPERATORIE

<i>Nr</i>	<i>Denumirea capitolelor și temelor</i>	<i>Ore</i>
Anul I, semestrul I		
<i>Introducere</i>		
1.	Anatomia topografică ca știință aplicată, metodele de studiere și cercetare, noțiunile de bază. Istoricul și evoluția anatomiei topografice ca disciplină independentă. Descoperirile cardinale ale secolului XX. Istoricul dezvoltării anatomiei topografice în Moldova.	2
2.	Chirurgia operatorie – noțiune, valoare, conținut, sarcini. Actul chirurgical (operația) – cerințele, conținutul, etape, tipuri de operații. Instrumentarul chirurgical. Microchirurgia. Problemele actuale ale transplantării organelor și țesuturilor.	2
<i>Capitolul I. Membrul superior</i>		
3.	Regiunile: subclaviculară, axilară, deltoideană, scapulară. Repere, limite,	2

	stratigrafia, fascii și spații celulare. Formațiuni vasculonervoase, relații structural-spațiale la diferite nivele și linii de proiecție. Anastomoze arteriale. Grupurile de ganglioni limfatici.	
4.	Regiunile: brațului, cubitală, antebrațului. Repere, limite, stratigrafia, fascii și spații celulare. Formațiuni vasculonervoase, relații structural-spațiale la diferite nivele și linii de proiecție. Anastomoze arteriale.	2
5.	Regiunea mâinii. (carpiană, palmară, degetelor și dorsală a mâinii). Repere, regiuni topografice, limite, proiecții, inervația pielii și degetelor. Anatomia chirurgicală a canalelor fasciale și osteofibroase. Spațiile celulare și comunicarea lor cu spațiile limitrofe.	2
Capitolul II Membrul inferior		
6.	Regiunea fesieră. Repere, limite, proiecția vaselor și nervilor. Topografia în planuri. Fasciile și spațiile celulare, comunicarea cu spațiile bazinului mic și coapsei. Colaterale arteriale. Regiunea coapsei. Topografia regiunii anteromediale. Regiunea posterioară a coapsei.	2
7.	Regiunea genunchiului. Regiunea gambei. Repere, limite, regiuni topografice. Proiecția formațiunilor vasculonervoase. Canale și lojele osteofibroase.	2
8.	Regiunea talocrurală: posterioară, laterală și anterioară. Maleolară medială și laterală. Repere, limite, regiuni topografice. Proiecția formațiunilor vasculonervoase. Canale și lojele osteofibroase. Topografia tendoanelor, tecelor sinoviale și pachetului vasculonervos. Straturile. Articulația talocrurală.	2
9.	Piciorul propriu-zis. Regiunea dorsală a piciorului. Regiunea plantară. Repere, limite, regiuni topografice. Topografia în straturi, lojele fasciale și spațiile celulare. Comunicarea cu alte regiuni.	2
Capitolul III Operații pe membre		
10.	Operații pe vase. Sutura vasculară. Tehnica hemostazei. Căi de acces. Zonele critice ale trunchiurilor arteriale. Microchirurgia vaselor.	2
11.	Operații pe nervi. Căi de acces pe nervi. Blocajul nervului. Principiile intervențiilor operatorii pe nervii periferici: neuroлиза, neurorafia, neurotomia, plastia și transpoziția nervilor.	2
12.	Intervenții chirurgicale pe aparatul locomotor. Operații pe oase. Operații pe articulații. Amputația și dezarticulația. Puncția articulațiilor. Căi de acces. Principiile osteosintezei extra- și intramedulare.	2
Capitolul IV Capul		
13.	Porțiunea cerebrală a capului (neurocraniul). Limite, repere, compartimentele, vasele și ganglionii limfatici. Baza internă a craniului. Fosele craniene. Nervii cranieni.	2
14.	Porțiunea facială a capului. Porțiunea laterală feței. Puncte de reper, limite și regiunile topografice.	2
15.	Porțiunea laterală feței. Porțiunea laterală feței. Puncte de reper, limite și regiunile topografice. Regiunile: geniană, parotidomasetariană și fosa retromandibulară. Regiunea facială profundă.	2
16.	Porțiunea anterioară a feței. Puncte de reper, limite stratigrafia, vascularizația, inervația și drenajul limfatic. Regiunile: bucală, orbitală și nazală.	2
Capitolul VII Intervenții chirurgicale în regiunea capului		
17.	Intervenții chirurgicale pe porțiunea cerebrală, a capului (neurocraniu).	2
18.	Intervenții chirurgicale pe porțiunea facială a capului.	2

Anul I, semestrul II		
Capitolul VIII Gâtul		
19.	Regiunea suprahioidiană. Triunghiul submandibular. Triunghiul median al gâtului. Limite și straturi.	2
20.	Regiunea sternocleidomastoidiană.	2
21.	Triunghiul scalenovertebral. Limitele. Straturile.	2
23.	Triunghiul lateral al gâtului. Spațiul antescalen.	2
24.	Spațiul interscalen. Triunghiul omotrapezoid.	2
Capitolul IX Intervenții chirurgicale în regiunea gâtului		
25.	Instrumentarul chirurgical. Incizii raționale și căi de acces. Particularități topografico-chirurgicale în toaleta primară.	2
26.	Traheotomia. Cricoconicotomia.	2
Capitolul X Toracele		
27.	Limitele, puncte de reper, diviziuni topografice. Sintopia, scheletotopia organelor. Peretele toracelui. Straturi, vase și nervi, spații celulare. Anatomia chirurgicală a fasciei endotoracice, spațiului parapleural și arterei toracice interne. Topografia glandei mamare, particularități la copii. Malformații congenitale.	2
28.	Mediastinul anterior. Mediastinul posterior.	2
29.	Topografia pleurei. Topografia plămânilor. Anatomia chirurgicală a malformațiilor congenitale ale organelor toracice.	2
Capitolul XII Intervenții chirurgicale pe torace		
30.	Instrumentarul chirurgical. Incizii în mastită. Toracotomia. Căi de acces operatorii pe cord, plămâni și esofag.	2
31.	Instrumentarul chirurgical. Incizii în mastită. Toracotomia. Căi de acces operatorii pe cord, plămâni și esofag.	2
Capitolul XIII Abdomenul		
32.	Peretele abdominal anterolateral. Repere, limite. Malformații. Structura canalelor. Anatomia chirurgicală a herniilor femurale. Anatomia chirurgicală a herniilor.	2
33.	Cavitatea peritoneală. Divizarea în "etaje". Topografia organelor "etajului" superior (supramezocolic).	2
34.	Anatomia chirurgicală a viciilor înnăscute. Topografia organelor "etajului" inferior (inframezocolic).	2
Capitolul XIV Intervenții chirurgicale în regiunea abdominală		
35.	Operații pe peretele abdominal. Puncția cavității peritoneale. Herniotomia. Operații în caz de malformații congenitale.	2
36.	Operații pe organele cavității peritoneale. Baza teoretică și tehnică a suturii intestinale. Rezecția intestinului. Operații pe stomac, ficat și căile biliare.	2
Capitolul XV Regiunea lombară și spațiul retroperitoneal		
37.	Regiunea lombară. Limite, locuri slabe.	2
38.	Spațiul retroperitoneal. Pereți. Fascii și straturi. Topografia aortei abdominale.	2
39.	Intervenții chirurgicale în regiunea lombară și spațiul retroperitoneal. Instrumentarul chirurgical. Operații pe rinichi. Căi de acces. Transplantarea rinichiului.	2

Capitolul XVI Pelvisul		
40.	Repere, limite și regiuni topografice. Divizarea bazinului mic în etaje”. Spațiile celulare. Fasciile bazinului.	2
41.	Triunghiul urogenital, diafragma urogenital. Stratul fascii, mușchi, vase și nervi. Anatomia chirurgicală a malformațiilor congenitale.	2
42.	Intervenții chirurgicale în regiunea pelvisului.	2
Capitolul XVII Fascii. Spații celulare		
43.	Valoarea aplicativă a fasciilor și spațiilor celulare. Importanța practică în răspândirea proceselor necrotico-purulente în diferite regiuni ale corpului. Intervenții chirurgicale în flegmoane și fasciite necrozante.	2
Examen pe compartimentul teoretic și practic		
Anul II semestrul I		
1.	Studiul literaturii la tema tezei de masterat.	20
2.	Designul cercetării. Definierea și însușirea metodelor de cercetare la tema tezei.	20
3.	Efectuarea părții practice a lucrării	
Anul II semestrul II		
4.	Prelucrarea statistică a datelor	20
5.	Elaborarea tezei de masterat	20
Susținerea tezei de masterat		
	Total număr de ore pe doi ani de studiu (lucru efectiv cu profesorii, fără cel individual)	180
	Credite pe doi ani de studiu	120

**Temele la care se efectuează cercetări științifice
la catedra Anatomie topografică și Chirurgie operatorie**

1. Terapia genică în tratamentul maladiei Parkinson (V. Nacu)
2. Celule stem hematopoetice în stimularea regenerării țesuturilor musculare (V. Nacu).
3. Angiogeneza în înlocuirea celulelor stem în infarctul miocardic (V. Nacu).
4. Particularități de angiogeneză în ciroza hepatică (V. Nacu).
5. Celulele stem din fluidul amniotic, particularități de proliferare și diferențiere (V. Nacu).
6. Proteina osteoinductivă în componența transplantului osos (B. Topor).
7. Autografa osoasă repopulată cu celule stem (B. Topor).
8. Cranioplastia cu biomateriale osteoinductive (B. Topor).
9. Metode de stimulare a osteogenezei dereglate (B. Topor).
10. Alogrefe osoase în oncologie (B. Topor).
11. Coraporturile spațiale ale căilor biliare extrahepatice în aspect radiotopografic (Suman S.).
12. Duodenul – componenta centrală a sistemului biliopancreaticoduodenal (Suman S).
13. Studiarea proprietăților biomecanice ale peretelui, segmentelor duodenale la om (Suman S.).
14. Anatomia variațională a a. cistice (Guzun Gh.).
15. Unele aspecte dintre elementele de bază ale hilului hepatic (Guzun Gh.).
16. Argumentarea anatomo-topografică a puncției și cateterizării venelor jugulare interne și subclaviculare (Turchin R.).

17. Anestezia plexului brachial. Aspect anatomo-clinice (Turchin R.).
18. Particularități în embriotopografia tubului digestiv (Suman S.).

Utilajul și posibilitățile catedrei pentru magiștri.

Catedra Anatomie topografică și Chirurgie operatorie dispune de material didactic (cadavre, preparate) pentru formarea curentă și continua a magiștrilor. Este prezentă, accesibilă și funcțională sala de intervenții chirurgicale din cadrul catedrei inclusive cu instrumentar necesar. Pentru anestezierea animalelor incluse în experiment în cadrul personalului catedrei este prezent specialit anesteziolog. Pentru căpătarea materialului de studiu și cercetare sunt folosite relațiile strânse și prietenoase create de mai multe decenii cu Centrul Republican de Medicină Legală, care cu success sunt folosite în elaborarea, desfășurarea și implementarea tehnicilor experimentale acumulate.

Lista utilajului:

Nr.	Denumirea aparatului	Tipul	Număr de uzină	Anul fabricării
1	Boeco macro electronic pipet		YM 81857	2008
2	Boeco vortex mixer	V-1 PLUS		2008
3	Dell system case optiplex			2009
4	Dispozitiv universal pt mărunțire	IKA M-20	01.497803	2009
5	Incubator co2 cu sensor			2009
6	Liofilizator unicryo	MC 2L/60C	28932	2006
7	Microscop invertir cu contrast de fază		0605542	2006
8	Microscop optic Micros	MC 300 cu camera digitala		2006
9	Sterilizator			1990
10	Filtru de apă soft nor			2008
11	HDD seagate			2008
12	Agitator magnetic	MS 3000		2008
13	Balanța electronică			2008
14	Bidistilator	BS		2006
15	Mașini și aparate mecanice	FVL-2400		

16	PH metter checher hanna			2007
17	Optimal rotor	SR/16 0712		
18	Centrifuga de laborator (împrumut)	OP3YXL 42		1982
19	Termostat			1987
20	Cîntar electronic	PG-W 153 i	AE 43 934	2009
21	Ventilator	K 315 M		2009
22	Microcentrifuga	TGL 16 K	LPG 116 A	2010
23	Cintar analitic			2009
24	Hota cu flux laminar de aer	LN090		2005
25	Termostat	TC-80 M- 2	250 B-A	1987
26	Termostat	TB 3-25		1991
27	Microscop binocular	MBC - 2		
28	Lupă binoculară			
29	Aparat de ventilare artificială			1985
30	Coagulator			1990
31	Cuțit electric			2010
32	Set de instrumente pentru intervenții chirurgicale			
33	Aparate de sutură mecanică			1980
34	Aparat de sutură vasculară			1985
35	Microtom			1984
36	Incubator			
37	Termostat			1988
38	Sală de operații cu masă și lampă sealitică			1990
39	Calculator			2005
40	Printer			2005
41	Congelator			2000

Bibliografie

De bază:

1. Materialele cursurilor.
2. Kulcițki K.I. (red.), Bobrik I.I. (red.) //Chirurgie operatorie și anatomie topografică// Kiev, 1992 (traducere din limba rusă).
3. Ion Albu, Radu Georgia //Anatomie topografică// București, 1994.
4. Островерхов Г.Е.(с соавт.) //Курс оперативной хирургии и топографической анатомии// М., 1972.
5. Кованов В.В. (ред.) // Оперативная хирургия и топографическая анатомия// М., 1978, 1985.
6. Кованов В.В., Бомаш Ю.М //Практическое руководство по топографической анатомии// М., 1967.

Suplimentară:

1. Șevkunenکو V.N. (red.) // Chirurgia operatorie și anatomia topografică// București, 1954 (traducere din limba rusă).
2. M.Ifrim, G.Niculescu //Compendiu de anatomie// București, 1988.
3. M.Ifrim, G.Niculescu și al. //Atlas de anatomie umană//, Vol I, II, III. București, 1985.
4. Кованов В.В., Травин А.А. //Хирургическая анатомия конечностей человека// М., 1983.
5. Исаков Ю.Ф., Лопухин Ю.М. (ред) //Оперативная хирургия с топографической анатомии детского возраста// М., 1989.
6. Войно-Ясенецкий В.Ф. //Очерки гнойной хирургии// Л.Медиз., 1956.
7. Кованов В.В., Аникина Т.И. //Хирургическая анатомия фасций и клетчаточных пространств человека// М., 1970.
8. Лопухин Ю.М., Молоденков М.Н. //Практикум по оперативной хирургии// М., 1967.
9. Войленко В.Н. (с соавт) //Атлас операции на брюшной стенке и брюшной полости// М., 1965
10. Имре-Литтманн (ред.) //Оперативная хирургия// Будапешт, 1981.
11. Кукуджанов Н.И. //Паховые грыжи// М., 1969.
12. Тоскин К.Д., Жебровский В.В.//Грыжи живота// М., 1983.
13. Золотко Ю.Л. //Атлас топографической анатомии// М., 1967.
14. Усольцова В.В., Машкара К.И. //Хирургия заболевания и повреждений кости// Л., 1986.
15. Ernst W, April //Clinical Anatomy//, New York, 1997.
16. Слепцов И.В., Черников Р.А. С47 Узлы в хирургии.— СПб.: Салит-Медкнига, 2000.— 176 с.
17. Э.А. Петросян, В.И. Сергиенко, И.В. Фраучи Топографическая Анатомия и Оперативная Хирургия Учебник Для Медицинских Вузов Под Редакцией Академика Рамн Ю.М. Лопухина *Гэотар Медицина* Москва, 2000.

18. Семенов Г. М., Петришин В. Л., Ковшова М. В. С30 Хирургический шов. — СПб: Питер, 2001. — 256 с.
19. Frank H. Netter, M.D. Human Anatomy. Third Edition. 2003.
20. Kaiser, Larry R.; Kron, Irving L.; Spray, Thomas L. Title: Mastery of Cardiothoracic Surgery, 2nd Edition Copyright B©2007 Lippincott Williams & Wilkins
21. Техника выполнения хирургических операций: Справочник/[Л. Е. Котович, С. В. Леонов, А. В. Руцкий и др.].— Мн.: Беларусь, 1985.— 160 с, ил.
22. Agur, Anne M.R.; Dalley, Arthur F. Title: Grant's Atlas of Anatomy, 12th Edition Copyright B©2009 Lippincott Williams & Wilkins
23. Константин Франтзаиде Ф83 Лапароскопическая и торакокопическая хирургия/Пер. с англ. — М. — СПб.: «Издательство БИНОМ» — «Невский Диалект», 2000. — 320 с, ил.
24. Дронов А.Ф., Поддубный И.В., Котлобовский В.И. Д75 Эндоскопическая хирургия у детей / Под ред. Ю.Ф. Исакою, АФ. Дронова. — М: ГЭОТАР-МЕД, 2002. — 440 с: ил.
25. Faller, The Human Body © 2004 Thieme
26. Данилов М.В., Федоров В.Д. Д18 Хирургия поджелудочной железы: Руководство для врачей.- М.: Медицина, 1995.- 512 с: ил.
27. Pierre-Alain Clavien Michael G. Sarr Yuman Fong Atlas of Upper Gastrointestinal and Hepato-Pancreato-Biliary Surgery Panco Georgiev (*Associate Editor*). ISBN 978-3-540-20004-8 Springer Berlin Heidelberg New York
28. Бокерия Л. А., Беришвили И. И. Хирургическая анатомия венечных артерий. - М.: Издательство НЦССХ им. А. Н. Бакулева РАМН, 2003. – 297 с, иллюстр.
29. Biblioteca catedrei.
30. Surse electronice în volum de peste 700 unități.

Şef catedră
d.h., profesor universitar

Boris Topor

Şef studii
dr., conferențiar universitar

Serghei Suman